

De ontdekking van het brongas in Noord-Holland.

Een verslaggever bezoekt in februari 1896 veehouder Pieter Bierman gehuwd met Neeltje Goesinnen en hun zonen Marcus en Joris in Oudendijk naar aanleiding van het nieuwe fenomeen brongas. Voor 1895 was men druk bezig te zoeken naar een manier om het gas gecontroleerd uit de grond omhoog te krijgen, op te vangen en voor gebruik te exploiteren. Vanaf 1895 zijn veel brongasketels geplaatst waarvan Pieter Bierman als één van de eersten zijn brongasketel liet plaatsen.

Men schrijft aan de N. Rott. Ct.

Gaslicht uit een waterput! Wat op het eerste gehoor onmogelijk schijnt, is werkelijkheid. Ieder huis zijn eigen gasfabriek, zonder bediening, zonder vuur, met eene voortdurende kostelooze aanvulling van den gasvoorraad ad infinitum. Door eigen aanschouwing heb ik mij van deze zaak op de hoogte gesteld. Ik heb mij begeven naar de boerenhofstede van den heer Bierman te Oudendijk. Het dorp Oudendijk ligt in eene waterrijke streek tusschen de stations Oosthuizen en Avenhorn van den spoorweg Amsterdam - Enkhuizen. De bedoelde hofstede is groot en fraai en wordt door den eigenaar bewoond. Allervriendelijkst werden wij door den heer Bierman en zijne echtgenote ontvangen en door eerstgenoemde rondgeleid. Even buiten de deur werden wij gebracht bij den waterput. Het is een zoogenaamde Nortonwelput, zooals hier bij zeer vele boerderijen voorkomt.

Een stevige ijzeren buis, nl. van 5 cm. middellijn, is in den grond geslagen tot eene diepte van ongeveer 80 of 100 rijnlandsche voeten. Uit deze buis welt nacht en dag eene zeer groote hoeveelheid water op. In dit water bevindt zich het brandbare gas, hetwelk in gewone omstandigheden ontsnapt door de afvoerpijp, waarlangs het overtollige water een drijvende deksel gezet, welk deksel van boven met eene nauwe opening is voorzien. Het gas, dat onder het deksel gevangen blijft, stijgt door die opening omhoog door een nauw buisje, waaruit men het verder brengen kan, waar men het hebben wil. Het komt nu terecht in een grooten ijzeren gashouder, met een inhoud van achtduizend liter.

Deze gashouder in het klein ingericht evenals die der gewone gasfabrieken. Het komt neder op eene steenen kuip van een paar meters diepte, waarin het ijzeren reservoir rijst en daalt. Aardig is dat ook het reservoir rijst en daalt, Aardig is, dat ook het water tusschen kuip en reservoir, hetwelk het gas belet te ontsnappen, wordt toegevoerd uit dezelfde waterput.

Trouwens, ook het gebruik van het water voor de gewone doeleinden wordt door den aanleg der brongasleiding niet verhinderd. Slechts kan de pomp

niet vlak boven de bron blijven staan, omdat anders het gaslicht, zodra als er gepompt wordt, begint te "dansen". Plaatst men de pomp boven een basin of kuip, op geringe afstand van de bron en laat men door eene geleiding het water daarheen vloeien, dan is alles in orde. Men heeft de pomp en gasfabriek voor hetzelfde geld! Het mag overbodig gacht worden te beschrijven, hoe het gas uit den gashouder geleid wordt naar den plaats waar men het aansteken wil. Dit geschiedt natuurlijk op dezelfde wijze als met het steenkoolgas.

In Scharwoude aan de IJsselmeerdijk staat deze in bedrijf zijnde brongasketel bij de fam Korver, die het vrijkomende gas in huis gebruikt. (foto J. de Reus)

De gasopbrengst is bij den heer Bierman honderdvijftig liters per uur. Nadat wij buiten deze dingen in oogenschouw hadden genomen, werden wij weder naar binnengeleid. Wij zagen het gas branden in de keuken, waar het fornuis of de kookkachel was weggeruimd, daar alles, voor het huishouden en boerderij, bij het gas wordt verwarmd, gekookt en gebraden. Daar inmiddels de avond was gevallen, ontstak de heer B. de gaspit in de gang. Welk een prachtig helder licht!

Hierbij valt op te merken, dat boven de pit een kousje zooals bij het gasgloeilicht is aangebracht. Terwijl zonder dit de vlam niet voldoende en niet helder genoeg zou zijn, verspreidt zij nu een schitterend licht waartegen een sterke petroleumlamp zooals eene "lampe belge" niet of ternauwernood wedijveren kan. Vervolgens zagen wij het gaslicht in den veestal, gebouwd in den vorm van een winkelhaak, en in alle hoeken door ééne pit helder verlicht. Nadat wij op nog twee andere plaatsen dezelfde verlichting hadden aanschouwd, kwamen wij eindelijk terug in de huiskamer, door eene kroon met twee pitten zoodanig verlicht, als men kan wenschen. Hier konden wij de courant gemakkelijk lezen in alle hoeken van de kamer. Deze gasaanleg is uitgevonden en uitgevoerd door den heer Van Lankelma te Purmerend, die reeds vele jaren vroeger proeven in deze richting gedaan heeft. Eigenlijk moet reeds wijlen de heer Wouter Sluis, een bekend landbouwkundige te Beemster, het denkbeeld van zulk een brongasleiding hebben opgevat, terwijl de heer Van Lankelma als knaap bij de proefnemingen van W. Sluis tegen woordig was.

Behalve bij den heer Bierman heb ik ook een bezoek gebracht bij den timmerman Bleeker op hetzelfde dorp. Deze timmerman heeft den heer van Lankelma zijn diensten bewezen bij den gas-aanleg ten huize van den heer Bierman. De eenvoudige, schrandere werkman heeft op de primitiefste wijze het werk nagevolgd - en met verbluffende uitkomst. Hij "boorde" een houten put op een diepte van nog geen dertig voeten. Hij plaatste er een vierkanten houten gashouder boven. Hij bracht met guttaperchaslangen zijne gasleidingen aan en - klaar was alles! Als de berekeningen van Bleeker juist is, levert zijne bron hem zeshonderd liters gas per uur, dus viermaal zooveel als die bij den heer Bierman. (*Aldert Bleeker geboren in Jisp was timmerman van 1881 tot 1907 in Oudendijk nr 110 later 105 gehuwd met Jansje Schmidt uit Avenhorn met zoon Hendrik red.*)

Reeds worden op tal van plaatsen zulke brongasleidingen gemaakt. Veilig mag worden gezegd, dat deze ontdekking hoogst gewichtig is voor de welvaart dezer landstreek en de gunstigste gevolgen moet opleveren. Onmetelijke schatkamers aan licht en warmte zijn ontsloten! De kosten van den aanleg bij den heer Bierman kunnen op driehonderd gulden worden geschat. Rekent men, dat er jaarlijks voor ongeveer honderd gulden aan gas wordt verkregen, dan kan men nagaan, welke enorme voordeelen hier voor het grijpen zijn.

Schager Courant 6-2-1896

naschrift red.

Het omhoog komende grondwater waarin methaangas mee getransporteerd wordt vormde voor het milieu steeds een aandachtspunt. Veel

brongasputten bevatten water met een zoutgehalte maar ook waren er die geen zoutconcentratie bevatte. Daarnaast kwamen er fosfaten mee omhoog.

— Men meldt uit Hoorn aan de N. R.-Ct :

Dat de ontdekking van het brongas op de boerenplaatsen in Noord-Holland nog niet terstond heeft aangebracht de noodige voorzichtigheid bij het gebruik maken er van, is onlange gebleken.

Toen namelijk de loodgieter W., van hier, een gashouder te Avenhorn had gesteld, en met een paar knechts daarop gezeten een boterham nuttigde, kwam de boer met een lucifer eens onderzoeken of er zich reeds gas ontwikkelde. De ontploffing, die toen volgde, wierp geheel het toestel omhoog, zoodat de drie mannen zeer onzacht neerkwamen, en een knecht zelfs vrij ernstige inwendige kneuzingen bekwaam.

begane grond bevond, kwam een eind van de putopening terecht met een geknede dij. De knecht van den heer W. te Hoorn werd ernstiger bezeerd. Beide personen zijn per as naar hunne woningen vervoerd. Voor zoover we weten zijn de verwondingen niet gevaarlijk.

WAARSCHUWING. BRONGAS.

Alvorens over te gaan tot het aanleggen van gasleidingen van bronnen, wordt men dringend aangeraden, ter voorkoming van groote teleurstelling, hiertoe niet over te gaan, dan na grondig onderzoek van de hoedanigheid en hoeveelheid opbrengend gas, waartoe ondergeteekende zich met zijn instrumenten gratis beschikbaar stelt.

Norton-pijpwellen worden tegen de meest concurrerende prijzen daargesteld.

J. LANKELMA.

— Vermelden wij de vorige week, dat bij den heer D. S. Gz. brongas was ontdekt, Vrijdag j.l. heeft daar een ontploffing plaats gehad, die wonder goed is afgelopen voor de personen, die er werkzaam waren. Omstreeks één uur in den middag hoorde men een hevige knal. De gashouder werd boven de woning uitgeslingerd. De heer B. van Avenhorn, die zich ± 3 M. onder den

*Berichten in de Nieuwe
Purmerender Courant
van 2-4-1896.*

*Zekerheid onderzoeken of er gas
aanwezig is en de zekerheid dat het
er was met ernstige gevolgen.*

In 1937 telde men ongeveer 4000 brongasputten in Noordholland en in eerste instantie vormde het meegevoerde zout de grootste zorg. Tot 1973 werd in sommige waterschappen een heffing betaald van 3 tot 50 gulden voor het extra wegmalen van het bronwater. Vanaf 1974 moest een zoutheffing worden betaald. Vanaf die tijd daalde het aantal brongasketels

snel mede door de komst van aardgas. Met de oliecrisis trad een kleine opleving op in nieuw te plaatsen brongaswinning voor verwarmingsdoeleinden. Uitwaterende Sluizen was niet blij met deze ontwikkeling, en wilde van alle brongasketels af. Op basis van een nieuw ambtelijk rapport in 1992 dat brongaswater als rioolwater beschouwt besloot het Hoogheemraadschap alle gasbronnen per 1 januari 1995 te verbieden. Door het opleggen van een verontreinigings heffing, die duizenden guldens per jaar bedroeg, kozen velen eieren voor hun geld en sloten hun gasbron. Op 2 september 1992 komen veel mensen die brongas een warm hart toedragen en bezitters van een gasbron bij elkaar in de Kerckhaen in Westbeemster. Met de kennis en hulp van milieudeskundigen wordt op 10 december de Vereniging tot behoud van Gasbronnen in Noord-Holland opgericht.

Een volgend belastend rapport geeft aan dat bij sluiting van de gasbronnen de emissie van fosfaat met 40% zal afnemen in de Beemster. In het kader van het Noordzee Actieprogramma is reeds een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht die een reductie van 50% eist van alle puntlozingen van fosfaat. Een nieuw aangetreden dijkgraaf besluit dat alle bronnen gesloten moeten worden. Aanslagen worden verstuurd met terugwerkende kracht, wie onmiddellijk sluit kan f 350,- krijgen als onkostenvergoeding, wat protesten oplevert dat dit veel te laag is om over te schakelen.

De vereniging tot behoud van gasbronnen concentreert zich op twee punten n.l. als bronnen dicht gaan komt het via wilde bronnen op een ander punt weer boven. Een ander punt betreft het fosfaat, het blijkt dat het water in de nabijheid van bronnen niet een verhoogd maar een verlaagd fosfaatgehalte heeft. Na vele onderzoeken en rapporten waarbij fosfaat het speerpunt van de onderzoeken is, komt TNO in Delft met een rapport dat inschat dat de fosfaatbalans zeer onbetrouwbaar is en dat de bijdrage van de gasbronnen wordt overschat.

In een algemene vergadering op 27 september wordt na een discussie besloten vergunning te verlenen, die uitsluitend de huidige eigenaars betreft en perceel gebonden is. De gasbronnen worden met terugwerkende kracht niet meer betrokken in de zoutheffing en rioolbelasting.

Het werkelijke aantal gasbronnen is door niet volledige registratie moeilijk te schatten geweest. In 2001 waren er na deze strijd nog 115 over, acht jaar strijd heeft het grootste deel van deze bronnen gekost.

bronnen: Schager Courant 6-2-1896 Alkmaars Archief
Gasbronnen in Noord-Holland door Douwe Bartstra
bev. reg. Oudendijk WFA Hoorn

Boerderij "Mijn Genoegen" 1820

Het staat er met gouden lettertjes op de voorgevel van Grosthuisen 52. De geschiedenis van deze Westfriese stolp mag dan teruggaan tot bovenvermeld jaar, het staat echter vast dat er op de plaats van deze boerderij al veel langer families hebben geboerd. Mijn belangstelling voor deze mooie plaats met het vele land eromheen was al heel vroeg gewekt. Voor mijn tiende jaar was het de boerderij van Maarten Schuijtemaker en Grietje Winkel met hun acht kinderen. Maarten overleed al in 1896 en Grietje woonde er nog toen ik in 1932 bij mijn moeder achter op de fiets gezeten bij haar op bezoek ging. Zij was toen 88 jaar en zou in dit jaar sterven. Een groot boelhuis vond toen plaats; een boelhuis van 3 boerderijen, 3 arbeiderswoningen, bijbehorende schuren en ± 45 ha weiland. Grietjes kinderen boerden op boerderijen in Grosthuisen en elders in West-Friesland. Zij zelf bleef met haar ongetrouwd gebleven zoon Dirk (die bijna blind was) op Mijn Genoegen. Familieleden huurden haar landerijen. Op 9 oktober 1932 vond de verkoping plaats in het Grosthuiser café.

Boerderij "Mijn Genoegen" in Grosthuisen (foto Schuijtemaker)

Het grote bezit viel uiteen.

Kopers werden o.a. Piet Kok, Jan van der Hulst, Jan Ooms, Dirk Kok (Oudendijk), Dirk Kok (Grosthuisen), Niek Commandeur, Antje

Schuijtemaker-Kok en Grietje Stapel-Hoek Spaans, die een kleindochter was van de overleden Grietje Winkel. Zij was getrouwd met Pieter Stapel, dierenarts te Spanbroek en in deze voor boeren zo diepe crisis het enige naaste familielid dat financieel bij machte was een groot deel van het verkochte goed te verkrijgen.

De gebouwen, boomgaarden, twee arbeiderswoningen en 19 ha 10 are en 0 ca land verhuurde zij aan haar neef Klaas Schuijtemaker en zijn vrouw Annie Kistemaker met hun twee kinderen Jaap en Annie. Zij zouden er twee jaar boeren en vertrokken toen naar de Beemster naar de plaats van Klaas' ouders Jacob Schuijtemaker en Brechtje Kroon. Een andere neef en kleinzoon van Grietje Winkel, Maarten Visser en zijn vrouw Antje de Jager met hun kinderen Gré en Rein betrokken de boerderij. Hier werd toen hun dochter Annie nog geboren. Zij zouden er 26 jaar blijven.

Eigenaresse Grietje Stapel-Hoek Spaans was inmiddels weduwe geworden en haar persoonlijke verhouding met het pachtersechtpaar verslechterde. Een punt van strijd was "blinde oom Dirk" geworden. Hij had zich in 1932 ingekocht voor f 10.000 om zo de grote zijkamer te kunnen blijven bewonen. Verzorging, bewassing en kost genoot hij van het pachtersechtpaar; ten slotte een bron van ellende.

Een pachtwet bestond er al sinds 1937, doch het recht van eerste koop door de zittende pachter was er nog niet in 1950.

Grietje Stapel-Hoek Spaans, die geld zocht om voor haar dochter een artspraktijk te kopen, bood Mijn Genoegen met 19 ha 10 are en 0 ca land aan, aan mijn vader en moeder, zij hadden immers een zoon met trouwplannen. Een prijs van f 62.000 werd overeengekomen. "Hoog hoor", was de mening van Grosthuijzen.

Omdat mijn moeder ongeneeslijk ziek was werd besloten dat ik de boerderij zou gaan kopen. Van vader leende ik f 32.000 en de verkoopster leende mij f 30.000 tegen een rente van 2%. Ik moest die lening in tien jaar aflossen; een verplichting die ik tien maal fietsend naar Spanbroek nakwam. Omdat broeken toen nog geen kontzakken hadden raadde mijn vader aan; "Knecht, doe het onder in je broekzak en doe je zakdoek er bovenop". Ik was dan wel met heel wat geld onderweg. Al gauw merkte ik hoe welkom mijn jaarlijkse bezoek aan Grietje Stapel was. Het praatje dat ik haar bracht werd haast belangrijker dan het nakomen van mijn financiële verplichtingen.

Maarten Visser en Antje de Jager, voor mij oom Maarten en tante Antje (zij waren familie, maar ook goede vrienden van mijn vader en moeder) zouden de boerderij moeten verlaten op 1 mei 1949. Zij vochten dit echter aan waardoor er heel vervelende ontmoetingen kwamen. Voor de grondkamer in Hoorn stonden we, waar de rechter ons in het gelijk stelde. Voor het Hof

van de Pachtkamer in Arnhem stonden we, waar de advocaat van de tegenpartij mijn vader en mij heel zwart afschilderde. Ten slotte werd de uitspraak dat de pachter nog twee jaar de tijd kreeg om naar andere boerderijen voor zich en voor zijn op trouwen staande zoon Rein uit te zien. Zulks gebeurde.

Tine Zijp en ik trouwden op 11 april 1953 en tot 1 mei 1954 werd ik arbeider bij mijn vader. We konden dat jaar de bovenverdieping van de grote pastorie huren waar dominee en mevrouw Spaargaren-de la Mar nog een jaar alleen de benedenkamers zouden gebruiken. Per week betaalden we f 5,- huishuur. (Bij mijn vader verdiende ik f 50 in de week). Deze bedragen waren in die jaren heel normaal.

Op 1 mei 1954 kregen we, zoals dat hoort, om twaalf uur de sleutel van de boerderij. De familie Visser ging een boerderij in Oudendijk pachten; een boerderij waar juist Marcus Bierman was gestorven; zijn weduwe Aaf (tante Aaf) Schuitemaker vertrok toen naar Hoorn. Voor Rein Visser was op de valreep een boerderij gevonden in de Beets. En zo was ieder weer (tevreden) onderdak.

De 1e mei gingen mijn vader, mijn schoonvader en ik met de sleutel naar "Mijn Genoegen" om onze eerste plannen en voorstellen te bespreken. "Een héél ouwe tent". Een ander oordeel was er niet voor te bedenken. We bedachten, staand in de grote dars, drie opties van aanpak om er ten slotte te kunnen boeren en wonen. De vaders hadden berekend dat een bedrag van f 45.000,- haalbaar en ook verantwoord was om te gaan besteden. Het hele oude Mijn Genoegen zou gesloopt kunnen worden en voor de te besteden som kon dan een heel eenvoudige woning, een veestalling voor 24 koeien met een asbest dak en een vijzelberg voor de opslag van hooi worden gebouwd. Ook kon gekozen worden voor het bouwen van een heel luxe woning in de boomgaard, het dichtmetselen van de ramen van de stulp, deze uit te slopen en er veestalling, hooi- en machineberging van te maken. Een derde optie was het restaureren van de oude stulp en er in te gaan wonen en boeren. Ik koos voor deze laatste optie en zei dat ik dan van die f 45.000,- nog wel geld zou overhouden. "Ja me knecht", zei mijn vader toen, "je zult in 1 jaar geen f45.000,- kunnen vertimmeren maar het zal je leven lang wel je portemonnee plat houden". Vader heeft gelijk gekregen, maar de vreugde dit oude familiegoed te mogen bewaren en bewonen bleek niet in geld uit te drukken.

D. Schuitemaker.

Ons schoolreisje naar Sondel in Gaasterland op 13,14 en 15 juni 1960.

*1960 Jellie Boorsma
op schoolreisje naar
Gaasterland.*

Het was maandagmorgen 5 uur toen ik wakker werd, omdat de wekker van m'n vader afliep. Ik eruit en wassen aankleden en eten. Toen was het ongeveer half zes. Met Grietje heb ik nog vlug alles nagekeken of ik niets vergeten was. Om kwart voor zes stapte ik op de fiets. Om precies 5 voor zes stond ik bij de school. Daar waren er ook al een heleboel. Nel, Mettie, Joke en Andrieke kwamen er ook nog aan. Nu werden wij geteld en kreeg iedereen een zak met 7 kadetjes. Om tien voor half 7 stapten we op de fiets. Bij ieder huis belden we uit alle macht. De weg van Hoorn naar Enkhuizen verliep zonder horten of stoten. Om 1/4 over 8 stonden we op het station. De boot was er nog niet en daarom gingen we op een muurtje een kadetje eten. Om ongeveer half 9, daar kwam de boot. Wij kregen een kaartje aan de fiets en gingen de loopplank op. De fietsen werden netjes tegen elkaar gezet. Toen mochten we de boot bekijken. Hij heette de IJsselstroom. De boot was los en opeens klonk een fluit. Ik stond er vlak bij. Mevrouw Bouwes, juf en mevr. Worp schrokken zich een hoedje en stopten de vingers in de oren. Weldra waren we al een eindje op zee toen kwam Willy bij me en zei vroeg of ik meeinging. Want de jongens hadden een kajuit onder in 't schip. Ik er naartoe. Wat was het daar mooi. Banken tafels en stoelen waren daar. Als je uit een van de vele patrijspoorten keek zag je het water vlak bij je. Toen we midden op 't IJsselmeer waren, begon de kajuit

fijn op en neer te schommelen. Ik kreeg een naar gevoel in m'n maag en kroop op het dek. Daar schoof ik een stoel bij de reling. Ik had zo een poosje gezeten, toen het weer overging. Toen hoorde ik een paar jongens schreeuwen "Land in zicht", hoewel je net nog maar heel flauw huizen en bomen kon onderscheiden. Ik ging naar de andere kant van de boot. Een heer met een pijp zat een eindje van de reling. Maar zijn lange benen staken helemaal vooruit, dat ik er niet doorheen kon. Ik nam een sprongetje en wipte erover. Maar die man pakte m'n arm en trok me terug. Hij zei: "zeg zus, ga jij eens terug, het is hier geen speelterrein". Ik ging terug naar de kajuit. Andrieke lag languit op haar rug op een bank. Daar kwam een hofmeester aan. Toen ging hij op Andrieke zitten, maar sprong meteen weer op. Andriek ging nu op haar buik liggen. Toen klonk weer de fluit en we voeren staveren binnen. We haalden de fietsen van de boot en een man scheurde onze kaartjes eraf. We fietsten verder. Eerst waren het allemaal weilanden. Maar weldra kwamen er ook bossen in 't zicht. In Warns hebben we in een café limonade gedronken. Toen we weer naar onze fietsen gingen, waren Klaas Jonker en Jaap Warners elkaar in de haren gevlogen. In Aldemirdum schoot opeens een tractor de weg op. Nog net kon hij remmen. Juf haar fiets liep aan. Maar toen het erger werd, stopten we en Jansma ging weer aan het repareren. Wim Otter kreeg nog een lekke band. Maar toch om en nabij kwart voor 2 fietsten we de twee poorten door. Vader kwam eraan lopen. We moeten onze fietsen met de linker trapper omhoog zetten. Toen dat gebeurd was, gingen we met vader mee. Bij het washok en de toiletten van de jongens gingen we in het gras zitten. Vader vertelde, dat er twee groepen waren. De eerste moest om half acht 's morgens eten. Wij waren bij de tweede groep, die om half negen moest eten. 's Avonds moest de eerste groep om half 6 eten. En wij om half zeven. Ook mochten we niet bij iemand anders in het huisje kijken. De jongens en Jansma gingen met vader een hokje binnen. Even later moesten wij ook mee. We kwamen in een huisje met roze gordijntjes. Het huisje was begroeit met klimop. De zesde klas meisjes konden precies in een kamertje. Mevr. Bouwes, juf en mevr. Worp gingen aan de ander kant in de gang slapen. De vierde en vijfde klas meisjes naast ons. We hadden de bagage weggebracht naar ons bed en toen moesten we onze dekens halen. Ik had m'n dekens, maar belandde bij de jongens. Vlug ging ik er weer uit, want Siep Elzinga was kwaad, omdat ik op zijn bed gezeten had. Veilig belandde ik weer in ons huisje en begon m'n bed op te maken. De eerste nacht sliep ik onder Mettie. Eerst zou ik met Nel op een bed gaan, maar niemand wilde op de dunne, harde matras slapen, die onder Mettie lag. Maar toen wou ik er wel liggen. Tegenover ons huisje, stond er nog een. Daar sliepen jongens. Wat hebben we daarmee gelachen. We liepen nog wat rond, deden

Oudendijk schoolreisje 1960 op de foto 1. Joke Kramer, 2. Mettie de Weerd, 3. Nel Blokker, 4. Andrieke Jansma, 5. Tinie Koning, 6. Wina Wever, 7. Willy de Jong, 8. Anneke Hoek Spaans, 9. Maaïke van der Heide, 10. Tineke Worp, 11. Jaap Groot, 12. Kees Spaans, 13. Jaap Warners, 14. Jan Worp, 15. Ebel Koster, 16. Jellie Boorsma, 17. Cor Brouwers en 18. ?.

nog wat spelletjes, toen de eerste bel voor het eten ging. Het keukenmeisje vroeg aan de jongens of zij bellen wilden. Toen vochten de jongens erom, maar toch had Jaap Warners hem veroverd. Een uur later ging de tweede bel. We gingen de eetzaal binnen. Het rook er lekker. We aten gebakken bloedworst, aardappels en doperwtjes met worteltjes. Als nagerecht kregen we een kommetje met appelmoes en daarop gele pudding. We hebben gesmuld! Vader kwam zeggen, dat we om acht uur een boswandeling zouden maken, van ongeveer twee uur lang. Daarna was het kampvuur. Eerst hadden wij geen zin, maar later gingen we wel mee. Het werd een mooie tocht. Toen we thuis kwamen waren we allemaal erg moe. Ik waste m'n voeten en trok m'n pyjama aan en kroop in de slaapzak. Toen kwamen langzamerhand de anderen ook. Andrieke was ook al in pyjama. Van Juf mochten we nog naar het kampvuur kijken. Ik trok een vest aan en ging naar buiten. Het was al donker geworden. Het kampvuur brandde lekker en vader zong bij een gitaar. Ik werd moe van het staan en wilde gaan zitten. Toen zei Juf dat ik dan maar naar bed moest gaan. Ik ging en sliep weldra. De volgende dag was het kwart over zeven, toen ik wakker werd. Ze waren

allemaal al wakker. Wina vertelde dat ik in m'n slaap gezegd had: "En nou de pot maar legen". Daar moesten we allemaal om lachen. We mochten ons nog niet aankleden, maar toen de bel van half acht ging, pakten we zeep, washand en handdoek en gingen op weg naar het washok. We gingen ons aankleden. Wina, Mettie en Joke stonden voor het raam. Bij onze overburen waren ze bezig met kussens te smijten. Telkens vloog er een langs het raam. Ik ging naar buiten naar het volleybalveld. Maar toen ik uit de bosjes op het veld kwam, kreeg ik een lading water over me heen. Het was een jongen van onze bureen. Ik ging naar m'n kamertje en droogde me af. Toen moesten we eten. Ik had tien sneeën op. Na het eten moesten we afwassen, net als de vorige avond. We kregen een lunchpakket met twee boterhammen met kaas en 4 met worst. We mochten nog even spelen en toen moesten we onze fietsen pakken.

Gaasterland 1960: 1.Tineke Worp, 2.Joke Kramer, 3.Jellie Boorsma, 4.Mettie de Weerd, 5.Jaap Alles, 6.Wim Otter, 7.Jaap Warners. 8. Willie de Jong, 9.Andrieke Jansma, 10.Cor Bouwes, 11.Ebel Koster, 12.Peter Koning, 13.mevr. Breg-Worp, 14.Anneke Hoekspaans, 15.Nel Blokker en 16.Kees Spaans.

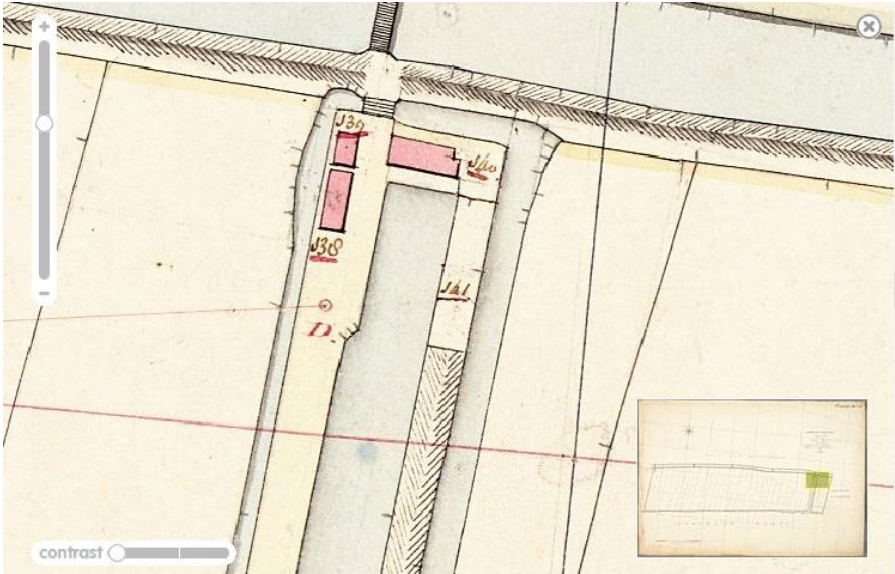
We gingen op de bossen aan. Weer was Wim Otter z'n band lek. Wee wachten en mochten even het bos in. Maar opeens klonk een donderslag en er kwam een lucht opzetten. Wij stapten op de fiets en reden door. De bui dreef over met enkele donderslagen. Anneke was bang. We gingen een bruggetje over, legden onze fietsen neer. In de sloot dreven waterlelies. En langs de kanten groeiden grote varens. De bomen hingen erover en jonge eendjes zwommen er heen en weer. Het was daar erg mooi! We speelden met de ballen en doorzochten de omgeving. Ik had een smal paadje gevonden. Opeens sprongen er twee hazen tevoorschijn. Ze renden hard voor me uit. Ik riep Wina, Andrieke, Tini. Die gingen ook mee. We vonden nog een vogelnest ook. Maar het was leeg. We gingen terug, want de lucht werd donkerder. Het begon te spatten en we moesten allemaal onze regenjassen aandoen. En weldra begon het te regenen en te onweren. Wel een kwartier hield het aan. Sommige plukten varens, die als een paraplu moesten dienst doen. Eindelijk was de bui overgedreven en wij vervolgden de tocht. We gingen weer over een brug, op weg naar het IJsselmeer. We wilden nog wat zwemmen. Toen we er waren, moesten we ons buiten uitkleden, daar ze nog met hokjes bezig waren. Het was heerlijk water en toen we eruit gingen, zochten we nog mooie gladde stenen. Wina en Siep hadden er prachtige gevonden! Ik ging nu met Tini Koning in het zand een kasteel maken, met een gracht er omheen. We kregen iets te drinken en een korstje. Bij dat alles was het al laat geworden en we moesten voortmaken. we waren nog maar net bezig de fietsen op te bergen, toen de bel ging. Gauw handen gewassen en aan tafel. We aten sla. Er zaten dikke klodders mayonaise, wat ik niet luste. Nel pakte nu maat het bovenste met het mayonaise eraf. Maar evengoed had ik er nog een klodder in gevonden. Jaap Warners had zijn bord vol vlees, daar bijna niemand het lustte. We kregen weer gele pap, met allemaal stukjes vrucht. Na het eten afgewast. Om acht uur zou er film wezen. Tot zolang mochten we buiten nog spelen. Om 8 uur ging de bel en we moesten school aan school staan. Oudendijk mocht eerst. Het werd een prachtige avond. Eerst een tekenfilmpje. Toen van een apen theater en van een paar jongetjes. Toen was het pauze en kregen we een ijsje. Het tweede gedeelte begon weer met een tekenfilmpje. Toen een ander avontuur van 4 jongetjes en 1 meisje. En tot slot een film met Charley Chaplin. Toen was het afgelopen en kregen we nog wat te drinken. Daarna gauw naar ons huisje, waar we weldra insliepen. Woensdagmorgen moesten we ons al om 7 uur aankleden, want Bouwes was er en we moesten onze bedden afhalen. Toen we gegeten hadden, moesten we ons boeltje inpakken. Vader hield nog een korte toespraak. Toen stapten we op. Onderweg was er wat aan Mettie's fiets en Jansma had

weer wat te doen. We waren bij een boerderij waar Jansma vroeg of we op het erf mochten. Dit mocht en met een korstje gingen we gezellig in de zon liggen. Toen de fiets weer gerepareerd was, zei Jansma: "Jullie fietsen pakken" en ik pakte m'n fiets en reed naar Willie, die langs de weg stond. Ik zette m'n beide benen op de grond, maar verloor mijn evenwicht en dook in de prutsloot, die vol lag met kroos. Willie gooide haar fiets neer en riep: "Jellie!" "Kom jongens rijden maar!" riep Jansma. Maar toen riep Willie: "Nee, want Jellie ligt in de sloot!". Maar toen stond ik alweer op de kant, terwijl Willie en Anneke dubbel lagen van het lachen. Juf kwam er al aanlopen. Ik klom over het hek. Juf moest nog vlug een plaatje van me maken, terwijl ik droop van de modder. Jansma en Klaas Jonker haalden mijn fiets uit de sloot en visten m'n muilen op. Mevr. Bouwes haalde kleren uit mijn fietstas, die wonder boven wonder nog droog waren. In het schuurtje bij de boerderij verkleedde ik mij en een poosje later stapte ik weer schoon uit. Nel zei: "Je bent wel een beetje schoner geworden!". Ja, dat dacht ik ook wel. Nu gingen we op Stavoren aan. We moesten voor een ophaalbrug wachten en daar kregen we een ijsje. We moesten nog even wachten, want er moesten nog kaartjes gehaald. Deze hebben we aan onze fietsen gebonden en op de boot, die al lag te wachten. De boot moest nog eerst op de trein wachten, maar eindelijk kwam hij toch. Toen de boot al een eindje op weg was, moesten we boven komen om iets te drinken. Ik nam chocomel. Toen ging ik naar de kajuit. Ik zat er een poosje, toen ik hoofdpijn kreeg, en een raar gevoel in m'n maag. Ik ging op de bank liggen en sliep in. Drie keer riepen ze me, maar ik sliep steeds weer in. Eindelijk riep Nel me, omdat we in Enkhuizen waren. Ik was nog misselijk, toen ik op de kade stond. Maar toen ik een korstje en een pepermuntje gekregen had, ging het algauw weer over. Op weg naar huis hebben we in een café in Westwoud nog iets gedronken en zo kwamen wij dan in Oudendijk. Ik had heerlijke dagen gehad, met mijn laatste schoolreis op deze school.

Opstel door Jellie Boorsma † 1992

Opstel gekregen van juf Lena Bonte-Korrelboom toen onderwijzeres O.L.S. Oudendijk
Geplaatst met toestemming van Jellie's zus G.Schoenmaker-Boorsma
foto's L Korrelboom

Fam. Leegwater in Herberg "Het Tolhek" in Oudendijk.

Kadaster 1832 aan de zuidzijde van de ringvaart nr 140 Herberg "Het Tolhuis" wat Ariën Leegwater in 1816 kocht, nr 139 het Tolhuis.

14 juni 1816 kocht Ariën Leegwater wonende in Oosterblokker in de veiling van Blokker een huis, schuur, stal en 2 marktschuiten van Roelof Jansz Hes kastelein te Oudendijk voor f 1645,-. Het huis en annex schuur is zeer geschikt tot tappersnering zijnde een affaire sedert verscheidene jaren daarin gedaan. Benevens een stal daartegen over alles staand en gelegen te Oudendijk aan de jaagweg bezuiden het tolhek het huis getekend met nr. 70 belend het tolhek ten oosten en ringsloot ten westen.

Ook werd door Roelof Jansz Hes te koop aangeboden een trek- en marktschuit varende van Oudendijk op de steden Hoorn-Purmerend en elders vice versa met al dezelve toe en bijbehoren en de een in de ringsloot en de ander in de trekvaart naar Hoorn.

Arien zoon van Pieter Leegwater en Maartje Kwadijk geboren 1781 in Ursem vrachtvaarder van beroep gehuwd met Trijntje de Boer en hun 3 zoons Klaas geb. 1805 Westwoud, Pieter geb. 1808 Westwoud en Jan geb. 1809 Westwoud gaat verder met vrachtvaren en het vervoer van passagiers. Het huis werd weer volledig in gebruik genomen als herberg waarbij zijn vrouw Trijntje een groot deel van dat werk voor haar rekening zal nemen. Roelof Jansz Hes heeft een herberg aan de noordzijde (later van Rinsum) van de Oudendijk in polder beschoot, er is veel verkeer en ook het

overstappen van trekschuitpassagier leverde veel klandizie op om beide een bestaansmogelijkheid te geven.

Arien overleed op 11 juli 1837 Oudendijk op 56 jarige leeftijd

Op verzoek van Klaas Leegwater schipper, Pieter Leegwater tapper en Jan Leegwater arbeider kinderen van Arien Leegwater en Trijntje de Boer en allen wonend in Oudendijk werd de boedel publiekelijk te koop aangeboden in de Herberg van wijlen Arien Leegwater.

Aangeboden werden:

1 - huis, schuur met de grond van dien staand en gelegen te Oudendijk aan de Jaagweg bezuiden het tolhek sectie B nr 140 zijnde een welbeklante herberg waarin affaire een reeks van jaren met het beste succes is uitgeoefend. Het perceel werd bewoond door Pieter Leegwater en deze kocht dit perceel voor f 1568,-

2 - een stal en grond van dien staand en gelegen aan de jaagweg tegen het voorgaande perceel sectie B nr 138, dit werd gekocht door Klaas Leegwater voor een bedrag van f 278,-

3 - 2 trekmarktschuiten de een groot aan inhoud van 14 tonnen en de ander 16 tonnen varende van Oudendijk op de steden Hoorn en Purmerend vice versa met daarbij behorende haken, boom en schop, waarvan de eene schuit in de ringvaart ligt en de ander in de trekvaart naar Hoorn. Klaas Leegwater kocht deze schuiten voor f 875,-

Pieter Leegwater was geboren op 19-6-1808 in Westwoud werkt eerst als schipper, later landman en na het overlijden van zijn vader Arien als kastelein in Oudendijk. Op 27 april huwt hij in Venhuizen met Ebeltje Krijger geboren 16 maart 1812 in Edam, dochter van Gerrit Krijger en Vrouwtje Davidzon.

Zij krijgen 7 kinderen in Oudendijk: Arien geb 1836, Vrouwtje geb. in 1837, Willem in 1841, Trijntje in 1846, Vokeltje 1850, Guurtje in 1853 en Gerrit Leegwater geb. in 1854. Beiden runnen de herberg maar daarnaast werd er land gekocht en vee gehouden.

Pieter komt te overlijden op 16-2-1858 in Oudendijk, Ebeltje zijn vrouw hield de herberg in eigendom en gaat samen met haar zoon Arien gehuwd met Antje van Dalen verder met de herberg en het vee tot 1873 dan werd via de notaris het bezit geïnventariseerd en getaxeerd. De kinderen kregen ieder als rechthebbende een bedrag van f 656,37 uitgekeerd. Ebeltje bleef eigenares van het onroerend goed en verhuurde herberg en land aan haar dochter Vrouwtje samen met haar man Pieter Bloem.

Vrouwtje Leegwater geboren 5 december 1837 in Oudendijk huwt op 13 april 1862 te Oudendijk Pieter Bloem geb 16 oktober 1834 in

Schermerhorn boerenknecht zoon van Cornelis Bloem en Neeltje Schaap. Zij krijgen 6 kinderen: Cornelis 1862-1865, Ebeltje 1864-1865, Pieter 1866, Arent 1869, Arie 1870 en Jan 1873- 1874. Naast herbergier en veehouder was Pieter ook poldermeester van de Beets- en de Schardammerkoog. Op 19 november 1886 komt Pieter Bloem te overlijden 52 jaar oud. Samen met haar zoons gaat zij verder als herbergierster en veehoudster.

GEVONDEN:

Een oude Zwaan, merk: 1 hak aan de linkerkant en 2 hakken aan den rechterkant van den bek en 2 ronds merken op den bek en eenig pootmerk. Terug te bekomen tegen kostgeld en advertentiekosten, bij de Wed. P. BLOEM, Tolhek te Oudendijk. (632)

Op 24 april 1890 deed zij samen met Pieter Hes en Jacob Swart beiden ook herbergier een verzoek aan de gemeente om ook een kermis te houden aan het oosteinde van Oudendijk. Zij voerden aan dat zij mede moesten bijdragen in de lasten van de gemeente en dan jaar om jaar in het westen en dan in het oosten kermis te houden. de Gemeente vond geen termen aanwezig om dit te honoreren en het werd afgewezen. Dan op 5 oktober 1904 komt Vrouwtje te overlijden op 67 jarige leeftijd.

Gerrit Leegwater (Gert Loe) geb. 19 februari 1854 en broer van Vrouwtje Leegwater neemt de huur van koffiehuis "Het Tolhek" en het land over en ging met het gezin in de herberg wonen, zij woonden op dat moment in de Beets. Gehuwd op 21 april 1889 in Oudendijk met Lijsbet Belie geboren 30 december 1861 in Berkhout als dochter van Hendrik Belie en Aafje Koster. Samen krijgen zij 3 kinderen, Ebeltje g 1890, Aafje g 1892, Pieter 1896 alle 3 geboren in Blokker waar Gert een café beheerde. Gerrit doet een verzoek aan de gemeente om sterke drank te mogen verkopen in de boven en benedenzaal. Deze vergunning was juist in dat jaar verlopen. Gezien op den 25 st nov 1904 ingekomen verzoekschrift de aanvraag van Gerrit Leegwater geeft aanleiding tot algemene breede

Café "Het Tolhek" waarin fam. Leegwater van 1816 tot 1937 gasten ontving. Er tegenover het Tolhuis.

bespreking, er zijn geen wettelijke termen gevonden waarop een gunstige beslissing kan berusten. Op grond dier overwegingen wordt op het verzoek afwijzend beschikt bij het navolgend besluit. Gerrit Leegwater kastelein van beroep wonende te Oudendijk om vergunning voor de verkoop van sterke drank in het klein in de benedenzaal met kamer en de bovenzaal van het perceel, kadastraal sectie B n 161 plaatselijk gemerkt 136 gelegen aan den voormalige Tolweg aldaar. Vergunning in het klein wordt geweigerd op grond van het bereikte maximaal aantal in deze gemeente.

Opnieuw een verzoek op 12 april 1905 Gerrit Leegwater beroep kastelein te Oudendijk enz in de beneden voorzaal met daarachter gelegen kamer en de bovenzaal van het perceel sectie B nr 161 plaatselijk gemerkt nr 136 aan den voormalige Tolweg aldaar, gelet op de drankwet artikel 36 het gevraagde verlof te weigeren.

Van gedeputeerde staten is om advies ingekomen een verzoek van Gerrit Leegwater alhier om een logementsvergunning. Het blijkt dat bij Leegwater vooral 's zomers dikwijls logeergasten verblijf houden en dat de drankwet geene eischen stelt waaraan door den aanvrager niet wordt voldaan, waarom wordt besloten hierop een gunstig advies uit te brengen, Gerrit kreeg een vergunning en mag drank schenken.

Ebeltje Krijger overleed op 3 december 1905 in Oudendijk op 93 jarige leeftijd. Haar bezittingen werden op 18 december geïnventariseerd en getaxeerd waarop op 18 januari 1906 al het onroerend goed werd geveild door notaris Jacob Verhoeff te Avenhorn. Dit omvat de volgende percelen: in Oudendijk

1. Het koffiehuis genaamd "Het Tolhek" met schuur en erf sectie B nr 161, 171 en 172 groot 9 aren en 90 ca.
 2. Een boomgaard met daarop staand een schuur sectie B nr 169 groot 90 ca
 3. een doorrijstal met erf met recht van erfpacht op den grond voor 85 ca tot 28-2-1922 sectie B nr 184 groot 1 are 70 ca eigendom behorende aan de zes Noordhollandse steden waarin gemeente voor 9 ca mede eigenaar is.
 4. Een huis en erf met het recht van erfpacht op den grond tot 28-2-1922 sectie B 183 eigendom als boven.
 5. Een perceel weiland sectie B nr 213 groot 1 Ha 8 are en 28 ca
 6. Een perceel weiland sectie B nr 144 groot 1 Ha 90 are en 40 ca
 7. Een perceel weiland sectie B nr 145 groot 2 Ha 12 are en 90 ca
 8. Een perceel weiland sectie B nr 121 groot 1 Ha 56 aren
 9. Een perceel weiland sectie B nr 120 groot 2 Ha 39 aren 60 ca
 10. Een burgerhuis met schuur staande aan de Drechterlandse dijk te Schardam kadastraal gemeente Beets sectie C nr 333 groot 15 are 44 ca benevens een bij behorende tuin sectie C nr 324 groot 11 aren en 25 ca waarin de polder Beschoot voor 4 aren 65 ca en Dijksbestuur Drechterland voor 2 are 30 ca.
 11. Een perceel weiland gelegen te Schardam kadastraal gemeente Beets sectie C nr 300 groot 71 are en 77 ca.
 12. Een perceel weiland gelegen te Schardam kadastraal gemeente Beets sectie C nr 301 groot 66 are en 112 ca.
 13. Een perceel weiland gelegen te Schardam gemeente kadastraal Beets sectie C nr 50 groot 88 are 60 ca.
 14. Een perceel weiland gelegen te Schardam kadastraal gemeente Beets sectie C nr 49 groot 93 are en 20 ca.
 15. Een perceel weiland g elegen te Schardam kadastraal gemeente Beets sectie C nr 28 en 29 groot 1 Ha 49 are.
 16. De opstal van een huis en erf met het recht van erfpacht op de grond tot wederopzegging in eigendom van het Dijkbestuur van Drechterland staand en gelegen aan de Zeedijk te Scharwoud gemeente Avenhorn sectie E nr 575 groot 4 are en 55 ca.
- Perceel nr 1, 3 en 5 werden gekocht voor f 5565,- door Gerrit Leegwater zoon van Ebeltje met de verplichting bijbehorend inventaris voor f 440,- over te nemen.

Dit inventaris bestaat uit: 50 borden, drie dekschalen, eenige kopjes en schoteltjes, eenige schalen, 6 witte flessen, eenige bierglazen, 40 glaasjes, 20 wijnglazen, 1 waterkaraf, 30 stoelen, 6 koffiekannen, 3 visschotels, 2 theepotten, 5 schenkbladen, 4 grote tafels, 1 suikerpot, 12 kleine blaadjes, 1 pijpenstander, wastafel met kan en kom, 4 mosterdpotjes, 2 kleine koffiekannen, 2 spiegels, 2 zoutbakjes, 8 glazen schoteltjes, 2 botergieters, 4 dessertbordjes, 2 stel saladelepels en vorken, een biljard met toebehoren, 30 stoelen, 6 tafeltjes, 1 ronde tafel, 3 kwispedoors, 5 luciferbakjes, divers groote en kleine glaasjes, 2 lampen, 2 spiegels, 6 bordjes, 1 klok, 5 kannen, 1 trechter, 10 kopjes en schoteltjes, eenige lossetafels met en zonder schragen, eenige groote en kleine banken, 2 kleine tafels.

Voor de som van f 60,- het toneeldecoratief behorende aan de comparanten Bloem.

Nr. 4 werd gekocht door broer Arie Leegwater voorde som van f 400,- voor zijn kinderen Jan Leegwater arbeider te Oudendijk, Pieter Leegwater arbeider te Grosthuisen en Teewis Leegwater arbeider te Oudendijk.

Nr. ging voor de som van f 450,- naar Willem Leegwater mede eigenaar voor 1/6 gedeelte.

Nr 8 en 9 voor de som van 6075 naar Jan Brander kastelein in Oudendijk in opdracht van Jan Rol jz veehouder te Oudendijk.

Percelen nr. 11-12-13 en 14 werden gekocht voor f 5931,- door Jan Visser jbz te Scharwoude

Perceel 10 voor de som van f 2085 en preceel 15 voor f 2700,- aan Dirk Knip waarvan de helft voor zichzelf en de andere helft voor zijn minderjarige kinderen Trijntje, Sijtje, Vrouwtje en Christiaan Knip, welke medeigenaar zijn voor 1/48 deel.

Perceel nrs 2,6 en 7 voor de som van f 7280 door Cornelis Bloem voor zichzelf en als medeigenaar voor 1/24 gedeelte.

Op 9 december 1931 komt Gert te overlijden 77 jaar oud, 4 jaar later 29 november 1936 overlijdt Lijsbet 75 jaar oud cafehoudster van beroep. Met dit overlijden stopt de herberg definitief zijn functie. Op 8 november 1939 werd in het gebouw Jaagweg 147 op verzoek van Pieter Leegwater door notaris Haremaker een openbare verkoop gehouden waarin de gehele café inventaris werd geveild. Waaronder biljart, piano, tafels en stoelen, kachels, porcelein- glas- en aardewerk, ledikanten en beddengoed benevens eenig huisraad enz.

Door gebrek aan woningen werden Pieter Heuvel en zijn vrouw Maartje Visser met 5 kinderen Catharina Elisabeth, Gretha, Maartje, Nelly en Edda

aangewezen om erin te wonen. Het café is een bouwval en de woning in slechte staat.

Bondshotel "Het Tolhuis" vanaf de Beets gezien.

De Boer en Slooten in Purmerend en Wormerveer sloper van beroep kopen het voormalig café op met het doel dit te slopen.

Op 7-10-1941 Dr boer en Slooten in Purmerend en Wormerveer sloper van beroep heeft een aanvraag ingediend bij gemeente Oudendijk voor een sloopvergunning tot het slopen van een perceel (café met woning aan de jaagweg), daar het een en ander in bouwvallige staat verkeert.

Op 9 oktober deelt gemeente mee geen sloopvergunning te kunnen verlenen daar bebouwing niet aan bewoning kan worden onttrokken en volgens gemeente nog goed bewoonbaar is. De woning werd bewoond door Pieter Heuvel met gezin. De fa de Boer schakelt de heer Bouwes timmerman in Oudendijk in om de toestand te onder zoeken en een rapport met begroting van de reparatiekosten te overleggen. Het resultaat is dat hr. Bouwes het karwei niet wilde uitvoeren omdat het pand in dusdanige staat verkeert dat dit niet meer te herstellen is. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid wordt bij de gemeente gelegd. In 1943 verzoekt de gemeente medewerking van volksgezondheid om in juli dit jaar de verbetering uit te laten voeren, deze brief krijgt ook J. de Boer en Slooten. 18-8-1943 In een telefonisch gesprek met de dochter van fa de Boer en Slooten blijkt dat er nog geen plannen tot verbouw van de woning te zijn. Timmerman Bouwes had een bericht gestuurd niet over voldoende personeel te beschikken om

de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Waarnemend burgemeester Steketee hoopt dat dit geen aanleiding tot uitstel van verbouwing is. Mej. Heuvel vraagt of er zo spoedig mogelijk met verbouwing kan worden begonnen, want zij had de indruk dat duidelijk werd tijdens het bezoek van de fa. niet tot verbouwing zou worden overgegaan. De advocaat van Leeuwen schrijft aan de burgemeester dat de woning bewoond door Heuvel in zodanig bouwvallige staat verkeert dat herstel niet meer mogelijk is. Hoewel een gedeelte van het perceel is ingestort wilde fa het middengedeelte restaureren en enigszins bewoonbaar maken. Het voorste en achterste gedeelte zou moeten worden gesloopt en dat huurder gedurende de werkzaamheden het pand ontruimt. Burgemeester Steketee antwoordt dat vergunning tot verbouwing wordt verleend na inzending van het bouwplan, dus tekening en beschrijving. Pogingen bewoners elders onder te brengen zijn tot dusver mislukt en liever willen zij de woning niet verlaten, in de mening dat als dit geschiedt de woning wordt gesloopt en niet meer in bewoonbare staat zal worden gebracht. Bewoners menen dat zij tijdens de verbouwing er gerust kunnen blijven wonen zonder dat dit hun hinder zal opleveren en verlangen een schriftelijke verklaring dat ze de woning weer na verbouw kunnen betrekken. Weer een brief aan Volksgezondheid door de burgemeester, Als hierboven met als aanvulling: Tal van jaren heeft het gebouw gediend als café, er is druk in vergaderd, gedanst volop - en nog niet zolang geleden is er een nieuwe dansvloer ingelegd - en van bouwvalligheid is er nooit iets bespeurd. Tengevolge van bominslag den 10 maart 1942 in deze gemeente heeft het wel wat geleden, doch door den storm van dit jaar is er een gedeelte dak van de aangebouwde schuur weggeslagen, terwijl ook een der muren grote scheuren vertoont. Doordat nu het gebouw gevaar ging opleveren, hebben wij ons enkele keren gewend tot genoemde slopers met het verzoek de noodige herstellingen aan te brengen, doch uit hun gehele optreden blijkt, dat zij er niet veel voor gevoelen daartoe over te gaan. Weliswaar hebben zij mij den 7 aug 1943 medegedeeld den timmerman Bouwes alhier op te dragen het voorste en achterste deel van het pand te slopen en het middengedeelte in een bewoonbare staat te brengen, doch hij kan deze opdracht niet vervullen wegens gebrek aan personeel. Daarna brief advocaat met de opmerking dat fa alleen het doel heeft tot slopen, met bevestiging van volksgezondheid dat fa alles zal doen om perceel tegen de grond te krijgen. Hierna legt de Boer en Slooten alles neer bij gemeente. Familie Heuvel schrijft de gemeente dat als zij moeten ontruimen voor de verbouwing de firma zeker niet van plan is te gaan verbouwen.

15-7-1944 Volgens Volksgezondheid dient het cafégedeelte wegens ligging aan de openbare verkeersweg te worden gesloopt enz

19-7-1944 Provinciale waterstaat NH betreffende Provinciale weg 't Slochter Edam-Oosthuizen-Hoorn.

Aan de Zessteden staat het zeer bouwvallig pand dat gedeeltelijk als koffiehuis, gedeeltelijk als boerderij in gebruik is sectie B 223 in Oudendijk. Met het oog op vrijheid en veiligheid van het verkeer staat de voorgevel op te korten afstand van de rijweg, zodat eventuele herbouw niet in de rooiing plaats zou moeten hebben. De geldende rooilijn is 5 m uit de grens van de weg. De mogelijkheid in de toekomst werkzaamheden in verband met scheepvaartbelangen zou het beter zijn de rooilijn op 25 m uit de kant van de Zesstedenweg te bepalen wat neerkomt op een bouwverbod. De provincie zou zich tegenover de gemeente bereid moeten verklaren het perceel aan te kopen of na onteigening door de gemeente over te nemen. Haarlem verzoekt gemeente overeenkomstig te handelen. Haarlem is bereid voor een redelijke prijs het perceel B 223 te kopen.

Gemeente vraag aan fa de Boer en Slooten of zij bereid zijn het perceel B 223 bewoond door P Heuvel te verkopen. Het antwoord is dat zij dit niet willen verkopen, dit wordt doorgestuurd naar Provincie.

In 1946 een bekendmaking in Nieuwe Noordhollandse Courant: Oudendijk Het oude cafe aan de jaagweg is niet meer. Het is onder slopershanden gevallen. Vroeger, toen de doorrijstal er nog tegenover stond, was het van maandag op dinsdag een pleisterplaats voor de Westfriesse boeren. De tocht te ver om de Noord naar Purmerend was voor paarden te lang om in een reis af te leggen. Dan zetten de boeren hun gerij in de grote stal en vonden zelf onderdak in "Het Tolhek".

De geschiedenis ligt nu onder de toen nieuwe weg Edam - Oosthuizen - Hoorn verborgen.

J. de Reus

Bronnen:

a 78 14-6-1816 Nicolaas Carbasius veiling te Oosterblokker

fiche 2837-1 akte 7 31-1-1838 not Nicolaas Carbasius te Hoorn publ verkoop

25-8-1841 not Reinier Brons Bolding te Hoorn publ verkoop

Fiche 20 Hoorn kantoor V akte 12 dd 9-3-1859 inventaris not Nicolaas Carbasius

fiche 257 akte 182 not Cornelis Pan dd 15-8-1873 inventaris

not Cornelis Pan Avenhorn 17-2-1887 inventaris Pieter Bloem 433 a 29 en 434 a37

fiche 612 18-12-1905 not Verhoeff inventaris

Not Verhoef veiling 18-1-1906 in koffiehuis Het Tolhek

Bevolkingsregister Oudendijk

speelwagen uitgave van Oud Westfriesland 1946

Potveer, bedrijf met geschiedenis in Avenhorn

Al een aantal jaren hebben we in ons jaarboekje geschreven over de vroegere middenstand in onze dorpen. Sommige winkels en bedrijven zijn verdwenen, andere bestaan nog. Over zo'n laatste bedrijf gaat dit verhaal. De firma Potveer, of zoals nog op de oudste schuur staat-Firma wed. G. Potveer en zn. Ook al is het bedrijf in 1995 in andere handen overgegaan, toch kent iedereen het nog als Potveer. Gert (Gerardus) Potveer start het bedrijf in Avenhorn. Hij bouwde evenals z'n vader, grootvader en broers tuindersschuiten en pramen voor de veeboeren. Zijn overgrootvader echter, Frans Potveer, geboren in 1802 was schippersknecht. Hij trouwde in 1828 met de weduwe Aafje Koomen in Zuid- Scharwoude en kocht een jaar later een kruidenierswinkel van ene Jan Schouten. De zoon van Frans, Jan Potveer geboren in 1828 begint echter met een schuitenbouwerij. Jan trouwt met Wilhelmina Roozendaal en dit worden de ouders van Gert die het schuitenmakersbedrijf in Avenhorn sticht. Frans en Wilhelmina krijgen negen kinderen. Vier zoons worden schuitenmaker en de andere vijf kinderen worden non en priester. De drie broers van Gert nemen de schuitenmakerij van vader, grootvader en een door vader gekocht bedrijf over, te weten Jan in Obdam, Bertus in Warmenhuizen en Simon dat in Kalverdijk.

Het begin

Zoon Gert koopt in 1925 in Avenhorn een stuk grond van Dirk(ie) Bakker om daar een schuur en huis op te zetten om zaak te beginnen. Hij trouwt in 1926 met Agatha Swart uit Heiloo en al in maart van dat jaar rolt de eerste schuit van de helling. Er werden vooral tuindersschuiten en veepramen , van het begin af aan in staal gebouwd. De tuinbouw in die tijd bloeide in Avenhorn en omstreken dus er waren heel wat schuiten te bouwen en te repareren. Bij de veiling aan de Jaagweg en later achter Het Hoog werden de kolen, bieten, aardappelen aangevoerd en verkocht. Het lag er vaak vol met wachtende schuiten. De Overhaal op Het Hoog, gebouwd in 1922 bewees goede diensten. In de ringvaart langs de Walingsdijk lagen ook de grotere vrachtschepen om de waren te verschepen naar Purmerend, Alkmaar en zelfs Amsterdam. O.a. Jan Baas voer op Amsterdam. Omdat de omgeving van onze dorpen nog niet verkaveld was- dat gebeurde pas vanaf 1980- waren alle tuinders aangewezen op vervoer over water om hun land te bewerken en hun waren naar de veiling te brengen. In Avenhorn was geen andere schuitenmakerij zodat Gert Potveer veel klanten kreeg.

foto in Stad Amsterdam op 27 september 1927

Gevens Vok Visser. Henk Schipper, Herman Knijn gesloopt, schuur Anne Belkom gesloopt (daarvoor in de plaats kapsalon Laan en Comp winkel. Smederij Henk Visser en woonhuis Henk Visser, Harmen kramer veehandelaar, woonhuis Anne Belkom brandstofhandelaar, Mol, niet op de foto schuur en woonhuis Anne Belkom. Schipper van vrachtboot uit Heerhugowaard.Het overladen uit de schuiten in de motorschepen voor o.a. Amsterdam, ringvaart tegenover hotel Blokdijk.

In 1926 kwamen al 20 schuiten van de helling en in de twee volgende jaren 33 en 39. Tot 1931 redde Gert het in z'n eentje met zo nu en dan een losse werkkraacht, maar toen kwam er zo veel werk dat Piet de Boer vast in dienst kwam, al moest hij in slappe tijden deels in Avenhorn bij een andere baas en deel in Obdam bij broer Jan Potveer inspringen. Voordat de oogst van het land gehaald werd moesten er altijd heel wat bootjes in de reparatie. Er lagen dan vaak rijen in de sloot achter de helling te wachten, soms tot aan de Walingsdijk toe.

Maar was de oogst overal aan de gang dan was er weer een stille tijd en werkte personeel ook bij andere bazen. De crisisjaren waren voor tuinders evenals voor veel anderen geen gemakkelijke tijd.Ook Potveer merkte dat

natuurlijk. In die jaren een schuit verkopen ging niet meer zo gemakkelijk, maar verhuren ging nog wel, zodat er ook toen nog heel wat schuiten gebouwd zijn. Tot het begin van de oorlog zijn er in totaal 355 van de helling gekomen. De oorlogsjaren waren natuurlijk ook voor het bedrijf moeilijk. Schuiten werden er nog wel gebouwd, maar de betaling was nogal eens een probleem. Maar ook in natura kun je zaken doen. Al met al zijn er in die jaren toch nog 47 boten waaronder houten roeiboten en zelfs een paar kano's gebouwd. Omdat de klant die laatste echter niet kon betalen werden ze al peddelend teruggevaren naar Avenhorn. Naast tuindersschuiten zijn er vanaf het begin ook veepramen gebouwd. Piet de Boer heeft dat zijn hele 41 jarige dienstverband gedaan en toen hij in 1972 afzwaaide had hij de

Schuiten in afwachting om geteerd en geveerd te worden. Er is al een enorme rij wachtende schuiten te zien, die in drukke tijden tot aan de Walingsdijk toe groeide.

laatste gebouwd en betekende dat tevens het eind van de botenbouw. Schuiten en pramen werden met behulp van mallen gebouwd. Een schuit heeft een puntige voor- en achterkant en een praam, die ook groter is een rechte voor- en achtersteven. Veel later werden op de zolder die oude mallen teruggevonden en die zijn in '97 en '98 door Frans en zoon Wim weer gebruikt voor om een vlet voor hun eigen plezier te bouwen. Tegenwoordig zie je ook weer geregeld een oud schuitje varen, behalve voor werk doen die degelijke vaartuigen nu dus nog voor de pleziervaart dienst.

Na 1945

Na de oorlog werd het leven langzamerhand beter en de zaken ook. Gert Potveer had een vooruitziende blik en was al voor de oorlog een beetje met motorenreparatie begonnen. Schuiten werden ook langzamerhand meer en meer gemotoriseerd. Maar om dat goed op poten te kunnen zetten was er een monteur nodig. Die was niet een twee drie gevonden. Het gebed en misschien ook een advertentie? Bracht uitkomst. Er werd een Noveen, een meerdaags gebed, gehouden en er kwam iemand solliciteren. Deze Jan Cortie werd aangenomen, er was al een schuur bijgebouwd achter de bestaande, en voortaan was er een vakman voor het herstel van alle mankementen aan de motoren.

Enkele prijsvoorbeelden uit die jaren:

1947	Wed. W. Laan	1 stel plankjes onder klompen + bandjes	2,05
	Wed. D. Koning	pan gelast	0,25
	Cor Spil	stel schaatsen geslepen	0,75
		2 bandjes om klompen	0,30
	Jn. Pater	1 bolletje 100 W	1,00
	Jn. Ruiter	vlet gehellingd	22,50
	Henk Bakker	schaar geslepen	0,50
		kruik gesoldeerd	0,50
	Jb. van Schagen	vlet gelicht	5,00
		(Veel vletten gelicht in die tijd)	
	Ald Braas	bril gesoldeerd	0,50
	G. Leek	roeischuitje gehellingd	8,00
1949	Jn. Groot	colwood geleverd	830,00
	Jn. Ruiter	nieuw roeischuitje	285,00
	Jb. Berkhout	B & S motor in vlet	1.150,00
		antiwier schroef	85,00
1955	Jb. Blom Leek	agria	2.048,00

7

Niet alleen herstel, maar ook nieuwe ideeën ontwikkelen voor motoren, landbouwwerktuigen, met name voor de bollenteelt stond op het program. Ook het schuitenmaken ging nog door en daarnaast kon je bij Potveer ook voor de heel kleine klusjes terecht. We leefden nog niet in de wegwerpmaatschappij. Een pan met een gaatje, een kapotte klomp waar een bandje om moest, schaatsen slijpen, je ging ervoor naar Potveer en voor een luttel bedrag werd de klus geklaard getuige bijstaand lijstje.

Hieruit blijkt ook het behulpzame, open en sociale karakter van het bedrijf. In strenge winters schaatste men met het personeel, het eerste deuntje van de Goornse kermis was een personeelsuitje. Zieke werknemers konden een biefstuk verwachten en voor iemand wiens vrouw weg was was er een plaatsje aan de gezinstafel. Kortom men was betrokken bij het personeel. Nieuwe ontwikkelingen

Toen zoon Frans in 1950 de ambachtsschool had afgerond kwam hij in de zaak. Hij richtte zich voornamelijk op het bouwen en verbeteren van motoren. Er kwam een draaibank en de eerste bestelauto was een feit., maar

de zussen van Frans brachten nog altijd de rekeningen op de fiets weg, dus het innen was nog altijd een tijdrovende en soms ook vermoeiende klus. Helaas verongelukte vader Gert in 1955. Na beraad werd besloten dat Frans het bedrijf zou voortzetten met de hulp van één vaste werknemers nl. Piet de Boer. Later kwamen daar Ben de Boer en Herman Damen bij. De twee zussen ontfermden zich over de administratie. Naast de tuindersschuiten kwamen er nu ook andere voertuigen van de helling. Een van de eerste grote klussen was een baggervaartuig voor de polder Westerkogge en de firma Konijn baggerwerken zorgde ook voor veel opdrachten v.n.l.slim uitgedachte baggerbootjes voor de Amsterdamse en Utrechtse grachten. Daarnaast leverde Potveer als dealer beregeningsbuizen, Allis Chalmers landbouwtractoren en Renault trekkers en wagens. Ook de reparatie van al deze producten was bij de firma in goede handen. 1956 was een goed jaar, maar wat bleek, bij een boekhoudcontrole constateerde men een verschrijving. De winst bleek niet reël en de uurprijs van fl.2,50 moest in een klap omhoog naar fl. 4.- Gelukkig begrepen de klanten het en bleven ze Potveer trouw. Ondertussen groeide men uit z'n jasje en toen in 1960 land naast het bedrijf te koop kwam was dat de gelegenheid om de hoognodige uitbreiding te realiseren. Met vereende krachten, eigen personeel werkte hard mee, kwam de eerste constructiehal tot stand. Op 2 januari, een ijzig koude dag werd de hal in gebruik genomen en in maart van dat jaar werd hij officieel door burgemeester Cornelisse geopend. Burgemeester hakte ook de knoop door toen de vergunning voor een definitieve woning maar niet afkwam. Dat duurde in die tijd zo'n vier jaar. Hij zei: begin maar. Zo gedaan, maar prompt kwam ook een aanschrijving om te slopen Er werd toen eerst een noodwoning gezet Alles liep goed af en zo kon Frans in 1964 trouwen en samen met z'n vrouw Tiny Blom toch in een eigen woning trekken. Een permanente woning kwam een jaartje later gereed naast de nieuwe hal. Er lag zoveel materiaal op het erf dat als Tiny er met de kinderwagen door wilde ze een paar werknemers moest vragen om de wagen er over te tillen. Maar aan alles komt een eind en uiteindelijk kwam er flink ruimte bij voor de afdeling mechanisatie. Werktuigen voor de bollensector werden ontwikkeld en vervaardigd, materiaal voor beregeningsinstallaties, baggerschuitjes o.a. Voor de firma Konijn. Ook de aanleg voor de E 10, tegenwoordig de N 274, zorgde voor veel opdrachten. 8 man personeel werkten hard daaraan mee. De baggersector kende in de loop van de tijd veel nieuwe uitvindingen. Voor smalle slootjes, maar ook een ingenieus apparaat om op de nieuw aan te leggen havenvlakte bij Rotterdam in de opgespoten sliklagen sleuven te graven voor de afwatering.

1956 de eerste grote klus een baggerschuit voor de “Polder Westerkogge”

Voor de bollensector waren er voortdurend nieuwe uitvindingen. Plant- en kopmachines, ontbolmachines, apparaten om te bossen. Steeds weer werd er gestudeerd op verbeteringen, van hand aangedreven tot volledig mechanisatie.

Piet de Boer de eerste werknemer en de grootste schuitenbouwer van de firma Potveer, bouwt hier op de foto in 1972 na 41 dienstjaren zijn laatste praam.

In 1970 stopten de neven Potveer in Obdam met hun bedrijf en werd dit overgenomen door Avenhorn. De Obdamse kopmachine die als beter beoordeeld werd door de sector werd nog meer vervolmaakt en kwam onder de naam Topper op de markt. En in 1971 werd voor het eerst octrooi aangevraagd voor een ontbolmachine, nog altijd een succes in de bollensector. In 1972 gleed de laatste praam, gebouwd door Piet de Boer, van de helling en dit betekende tevens het einde van een 41 jarig

dienstverband van "opa de Boer" zoals de kinderen Potveer hem noemden.

Buitenlandse belangstelling

Ook over de grens was er belangstelling voor de Avenhornse producten. Frans ging zelf met een machine in de vrachtauto naar belangstellenden in het buitenland om een demonstratie's te geven. Een bijzondere onderneming. Zonder een woord Duits te kennen ging hij met een in het Duits vertaalde folder naar Neusz net over de grens bij Venlo. Via de veiling in Venlo had hij de adressen van een aantal bollenbedrijven in Duitsland net over de grens gekregen. Wat een ondernemer! En het bleef niet zonder resultaat. De export naar Duitsland, Zweden, Engeland, Frankrijk, België, Noorwegen en zelfs de V.S werd een feit.

Of het nou bij een binnenlandse of buitenlandse levering was vertelt het verhaal niet, maar op een gegeven moment dacht Frans nadat een volgeladen vrachtauto net was vertrokken; ó, jé, hij is vast te hoog voor de Velsertunnel". Dus er achter aan. Het bleek loos alarm, maar wel een mooie anekdote over een betrokken directeur. De levering van beregeningsinstallaties was een jaarlijks terugkerend onderdeel, maar in de droge zomers van '75 en '76 was er zoveel vraag dat de levering problemen opleverde. Daardoor was er geen tijd om het 50 jarig bestaan te vieren.

Ook moest er nodig weer ruimte bij komen en dus werden een tweede en derde hal gepland. Tijdens de bouw van de derde hal stortte die in bij een hevige storm in januari 1978. Maar uithuilen en opnieuw beginnen was het parool en toen de beide hallen er stonden was er ook genoeg ruimte om de indeling te verbeteren. Eén hal voor landbouwmechanisatie, kantoor een betere kantine garderobe en magazijn. In de 2e hal was alles ingericht voor de bloembollenmachines en de 3e hal was voor de opslag van inruilmachines en een verfspuitcabine. Steeds werd er gezocht naar verbeteringen en vernieuwingen met name voor de bollenbedrijven.

Na de verkaveling in de jaren tachtig was er wederom grond aangekocht. Tevens nam het personeel gestaag in aantal toe.

60 jaar Potveer

In 1986 werd het 60 jarig bestaan dan toch groots gevierd, een gedenkboek, een vlag, foto's van het voltallige personeel en de familie Potveer en natuurlijk een feest markeerden dit heugelijke feit. In 1992 brandde de derde hal volledig uit en toen de volgende ochtend de schade goed te bekijken was bleek dat in de gespaarde vierde hal alle daar opgeslagen halffabrikaten verroest waren doordat het bluswater een chemische reactie was aangegaan met het daar opgeslagen

Personeelsfoto 1986.

v.l.n.r. staand Aad v. Kampen, Rene v. Veen, Henk Schouten, Jan Warnaar, Alfons Kaagman, Frans Potveer, Nico Veeken, Andre Dekker, Jan Poland, Koos Conijn, Nico Schouten en Siem Dekker.

Zittend: Piet Stroet, Alex Conzales, Vok Koopen, Paul Bakker, Ria Laan, Hans Pronk, Eric Karsten, Ingrid Wijte, Cor Schouten en Yilmaz Serpici.

materiaal. De brandverzekering dekte gelukkig niet alleen de bouw- en materiaalschade maar ook het schoonmaakwerk in en aan de vierde hal. Zo ging een schoonmaakbedrijf met 25 mensen met gele poetsdoekjes aan het werk om al de halffabrikaten, de muren en het plafond te reinigen. De 25 man personeel van Potveer poetsten mee zodat het een enorm hectische tijd was in en rondom het bedrijf. Het bedrijf is nu niet meer in handen van de familie Potveer, zij verkochten het in 1995, maar vonden het goed dat de naam Potveer op de gevel bleef staan en zo kennen we het ook in onze dorpen. Achter het allereerste "zwarte" schuurtje ligt nog de oude schuithelling als aandenken aan vroeger tijden.

Greet Busman

Met veel dank aan Mw. Tiny Potveer.

Bronnen:

Mw. Tiny Potveer Gedenkboek 60 jaar Potveer
krantenknipsels "Westfriese Families" 31e jaargang nr.1 maart 1990
foto's: uit bezit Tiny Potveer

Ledenlijst

Avenhorn

Sj. Bakker
 mevr. Beoletto-Moerbeek
 K.J. Bierman
 J.M. Blankendaal
 C. Bos
 B.P. de Boer
 C. Bos
 T.C. Bouwman
 M. Braas-Manshanden
 H. Bron
 J.N. Dekker-Blank
 P. Dikstaal
 G.G. Dolfing
 K. Floris
 W. Geel
 J.C. Gerritse
 H.W. van der Gulik
 A. Henneman
 A.B. Jonker
 W. Jonker
 N. Koning
 E.J.v. Kooten
 G. Kramer-Porsius
 T.H. Laan
 G. v.d. Lee
 C. Mol
 F. Potveer
 J. de Reus
 E. Rus
 D.W. Schoenmaker
 E.J.N. Seuren
 T. H. Smal
 K. Vink
 H. Vlaar-Floris
 S. Wassenaar
 G. Weel
 M. Weel
 T.W. Wever
Beemster
 C. de Boer-Geel
 C. Schuijtemaker
 A.M. Schuijtemaker
Berkhout
 J.J.M. Besseling
 J.R. Peereboom
 G. Klay
 H. Smit
 J.C. Smits
 C. Vlaar
 G.J.M. Zonneveld
Coevorden
 A.E. Damen-Wit
Den Haag
 Th. Bosma

Dronten

A.E. van den Berg-Schuijtemaker
De Goorn
 J. Bakker
 C. Bierman
 H.E. Blank
 A. Blom
 N.M. Laan
 A. de Lange
 J.C.G. v.d. Lee
 F.H. de Rooij
 W. Smal
 J.T. Wijker-van Diepen
Gouda
 K.F. Broekens
Grosthuisen
 R. Bouwman
 G.W. Busman
 L. van Efferen
 G.M. Groen
 P.M. de Jong
 M. Knijn-Beemsterboer
 N. Korver
 J.H. Leeuw
 R. Pomstra
 D. Rinkel
 mevr. P. Ruiter
 H.J.A. Ruiter
 W.D. Schoenmaker
 D. Schuijtemaker
 D.C. Schuijtemaker
 J. Schuijtemaker.
 N. Smal
 C.J. Weesie
 P. V. Wiltenburg
 J.M. De Wit-Belkom
 S.R.E. Ydo
 E. Zuidland
's Gravenpolder
 J. Spaans
Heerhugowaard
 T.H. Hollenberg
Hensbroek
 E.D. Dekker
Hoofddorp
 J. Belkom
Hoorn
 J. Baas
 H. Cornelisse-Beuving
 A. Klay-Schouten
 G.P. Vlaar
 M. Weesie
Middelburg
 H. Brinkman
Middenmeer
 D. Kramer

Midwoud

H. Nijholt
Mijzen
 T. De Jong-Beemsterboer
Oosthuizen
 A. Knip-Mol
Oudendijk
 H.N.G. Bart
 M. Kalf
 A. de Reus
 R. Voetman
 B. de Weerd
Scharwoude
 M. Bolluit
 J. Dolfing
 B. Klaassen
 C. Mekkering
 A. Koole
 J. v.d. Oever
 S. Schrassen
 M. Seinen
 A.A.M. Vader
 R. De Wit
 H. v.d. Zee
Spanbroek
 L. Vendel
Ursem
 K. De Reus
Valburg
 A.M.J. van Eyck-Plasmeijer
Velsen
 N.J. Dolfing
Zwaag
 K.D. Govers
Zwolle
 P. de Reus
Frankrijk
 G.M. Spaans
Instellingen
 Westfries Archief
 Gem. Koggenland
 Rijksdienst Monumentenzorg
 Vereniging Oud Hoorn
 Museaal & Historisch Perspectief
 Westfries Genootschap
 Historische Kring Ursem
 Hist. Ver. Warmenhuizen
 St. De Cromme Leeck, Wognum
 St. Oud Obdam-Hensbroek